

Wydział Architektury Wnętrz
Akademia Sztuk Pięknych
im. Jana Matejki w Krakowie

Recenzja osiągnięcia artystycznego pod tytułem: „Równowaga – ulotna stabilność” i aktywności artystycznej dra inż. arch. Tomasza Piwińskiego, sporządzona w związku z postępowaniem w sprawie nadania stopnia doktora habilitowanego w dziedzinie sztuki w dyscyplinie sztuki plastyczne i konserwacja dzieł sztuki.

Podstawa prawna:

- Art. 221 ust. 5 Ustawy z dnia 20. lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (tj. Dz. U. z 2018 r. poz. 1668 ze zm.)
- Uchwała nr H/28/URNiJK/2024-2025 Uczelnianej Rady ds. Nauki i Jakości Kształcenia Uniwersytetu Artystycznego im. Małgorzaty Abakanowicz w Poznaniu.

Recenzję tę napisałem w oparciu o przedstawione mi dokumenty: 4 tomy opracowania zatytułowane:

1. Equilibre – autoreferat
2. Equilibre – dorobek
3. Equilibre – portfolio
4. Equilibre – portfolio prac studentów

oraz

5. Wykaz osiągnięć naukowych albo artystycznych, stanowiących znaczny wkład w rozwój dyscypliny
6. Wymienione materiały w wersji elektronicznej.

Podstawowe informacje o Habilitancie

Pan dr inż. arch. Tomasz Piwiński w roku 2004 uzyskał dyplom licencjacki z wyróżnieniem Na Wydziale Architektury Wnętrz i Wzornictwa Akademii Sztuk Pięknych w Poznaniu, następnie, w 2008 roku, stopień magistra inżyniera architekta na Wydziale Architektury i Wzornictwa tej samej uczelni (również dyplom z wyróżnieniem). Kolejnym etapem rozwoju zawodowego Habilitanta było uzyskanie stopnia doktora nauk technicznych na Wydziale Architektury Politechniki Poznańskiej. Pracę doktorską zatytułowaną „Kształtowanie zabudowy mieszkaniowej w celu optymalizacji pozyskiwania energii słonecznej”, opracowaną pod kierunkiem dr hab. inż. arch. Radosława Barka, Pan Tomasz Piwiński obronił w roku 2015. Od 2009 roku zawodowo związany z Akademią Sztuk Pięknych w Poznaniu - od 2012 roku już Uniwersytetem Artystycznym im. Magdaleny Abakanowicz w Poznaniu, gdzie pracuje do dziś zaznaczając swoją obecność aktywnością obejmującą wiele różnych obszarów. Od 2019 roku pod szyldem autorskiego studia EQ_studio prowadzi komercyjną działalność projektową.

Działalność dydaktyczna, naukowa i organizacyjna

Nie chcąc zbyt szczegółowo powtarzać za Habilitantem pełnej listy Jego aktywności i osiągnięć od momentu rozpoczęcia w pracy w macierzystej uczelni, wspomnę tylko ogólnie, że na jego działalność dydaktyczną składają się m.in.: prowadzenie przedmiotu Rysunek Projektowy, praca jako asystent w Pracowni Projektowania Urbanistycznego a następnie w Pracowni Planowania Przestrzennego i Urbanistyki, objęcie w 2019 roku funkcji Kierownika Pracowni Architektury Zrównoważonej. Równolegle Pan Tomasz Piwiński prowadził zajęcia ze studentami w Wyższej Szkole Umiejętności Społecznych im. Michała Iwaszkiewicza w Poznaniu, w Centro diseño | cine | televisión, w Mexico City w Meksyku, na Wydziale Architektury Politechniki Poznańskiej (Planowanie Przestrzenne), a także, od 2019 roku do dziś w North West Normal University w Lanzhou w Chinach. Działalność organizacyjna to także szerokie spektrum aktywności obejmujące m. in opiekę nad studentami programu Erasmus, koordynacja procesu ewaluacji, kierownictwo Biblioteki Materiałowej w ramach Instytutu Wdrażania Idei, członkostwo w Senacie UAP, czy będące wyrazem najwyższego zaufania środowiska Wydziału Architektury i Wzornictwa pełnienie funkcji Prodziekana. W ramach działalności dydaktycznej, pełnił Habilitant funkcję

promotora 10 prac inżynierskich i 10 magisterskich. Jego studenci są laureatami licznych nagród, przyznawanych zarówno za prace dyplomowe, jak i semestralne. Głębokie zainteresowanie zrównoważoną architekturą znajduje odzwierciedlenie w uzyskanych przez Niego certyfikatach przyznawanych przez Passive House institute Darmstadt oraz U.S. Green Building Council. Działalność naukowa Kandydata to między innymi realizacja 8 zadań badawczych realizowanych w ramach przyznanych środków na utrzymanie i rozwój potencjału badawczego UAP w latach 2015 - 2024.

Dorobek twórczy

W swoim portfolio działalności twórczej po doktoracie, Pan Tomasz Piwiński wykazuje autorstwo 5 projektów architektonicznych - domów jednorodzinnych i 10 obiektów użyteczności publicznej, 5 projektów wnętrz prywatnych i 3 w przestrzeniach publicznych, oraz 4 wystawy muzealne. Dwa spośród wymienionych projektów uzyskały prestiżowe nagrody. Cztery z nich zostały zgłoszone jako dzieło wskazane w przewodzie habilitacyjnym.

Jak więc widać, twórczość Habilitanta to gama projektów o zróżnicowanej skali i zakresie opracowania od kompleksowych działań obejmujących projekt zarówno architektury, jak i wnętrz z dedykowanymi elementami wyposażenia i aranżacją otoczenia, przez adaptacje obiektów istniejących, po zmagania z przestrzenią, formą i treścią wynikającą z narzuconego scenariusza w ramach projektowanej wystawy muzealnej. W każdym z przypadków podejście Autora charakteryzuje wnikliwość w analitycznym podejściu do tematu w odniesieniu do realizacji założonego programu funkcjonalnego, prostota rozwiązań formalnych i wstrzemięźliwość w zakresie stosowanych środków wyrazu, w myśl zasady „tylko to, co niezbędne”, poszanowanie roli odbiorcy w prowadzeniu procesu projektowego, oraz głębokie pochylenie się nad aspektami środowiskowymi. Kolejną cechą prezentowanych dzieł jest brak w nich dekoracji jako takiej, co nie oznacza, że całkowicie ona nie występuje – jest natomiast efektem realizacji określonej funkcji i poszukiwań formy. Pojawia się jako projektowany do określonej sytuacji uchwyt meblowy (River Park w Poznaniu), zestawienie określonych, kontrastujących ze sobą faktur („Brama Jeżyc”), czy we wprowadzonych do projektowanych wnętrz określonych elementach oświetleniowych dopełniających ustalone z inwestorem hasło przewodnie

„lekkość” przyświecające całemu projektowi przestrzeni mieszkalnej (dom w Zborowie). Mimo wypracowania określonego, autorskiego „sposobu” budowania przestrzeni w oparciu o określone formy, potrafi Autor odnaleźć się w narzuconej sytuacji historycznej (pawilon Wystawienniczy „Oranżeria”), czy podyktowanej tradycją regionalną (dom w Chotyłowie), działając projektowo z pełnym poszanowaniem dla sytuacji zastanej, jednocześnie nie rezygnując z tego, co dla Jego twórczości charakterystyczne. Spośród przedstawionych projektów moją uwagę zwrócił m. in. niezrealizowany projekt akademika dla studentów Politecnico di Milano, jako przykład kreatywnego podejścia do wpisania funkcji w oparciu o (pozornie) prostą zasadę w określoną, trudną sytuację przestrzenną, z uwzględnieniem wszelkich aspektów funkcjonalnych, społecznych i środowiskowych, na uzyskaniu interesującego efektu kończąc. Ta wspomniana przeze mnie prostota, jak to sobie roboczo określiłem – pozorna – obecna jest we większości przedstawionych realizacjach, ale o tym za chwilę.

Autoreferat i dzieło wskazane – projekt habilitacyjny

Za chwilę, dlatego, że chciałbym płynnie przejść do projektów wskazanych przez Autora jako dzieło habilitacyjne pod wspólnym tytułem „Równowaga – ulotna stabilność”. A ponieważ projekty wskazane wykazują te same cechy co pozostałe, nie chciałbym się powtarzać w kolejnych rozdziałach niniejszej recenzji. Projekt wnętrz apartamentu w Poznaniu, projekt wnętrz domu jednorodzinnego w Zborowie, projekt wnętrz pawilonu sprzedażowego osiedla Cavallia i projekt wystawy stałej pt. „Przetwórstwo i przemysł rolno-spożywczy”. To projekty zróżnicowane metrażowo, tematycznie i czasowo w odniesieniu do czasu ich powstania, a jednak, cytując Habilitanta: *Opisywane realizacje jednocześnie wiele łączy. Jak sądzę, dobrze reprezentują one zarówno przyjętą metodykę pracy jak i towarzyszące mojej twórczości priorytety. Wszystkie prezentowane projekty opracowano zgodnie z założeniami zrównoważonego rozwoju. Charakterystyczną cechą wybranych realizacji jest zawężona paleta kolorystyczna i materiałowa, w głównej mierze wykorzystująca naturalne surowce. Jednocześnie wskazane prace przyczyniły się znacząco do rozwoju moich umiejętności i wiedzy. Myślę, że łączy je znacznie więcej. To wzorcowo poprowadzone inwestycje, realizujące w pełni potrzeby bezpośrednich odbiorców, dopracowane od strony funkcjonalnej, realizujące autorskie założenia projektanta, nadającego im swój indywidualny*

charakter, ale w zgodzie z oczekiwaniami przyszłych użytkowników, dodatkowo realizujące założenia ekonomii realizacji, ekologii eksploatacji w oparciu o zero emisyjność, z uwzględnieniem tego, co po nich zostanie jak już przestaną być potrzebne. A prędko nie przestaną, ponieważ tworzone są w oparciu o, moim zdaniem podstawową, ale niemodną, bo nie napędzającą sprzedaży i nie karmiącą galopującego konsumpcjonizmu, niestety powszechnie przemilczaną cechę rozwiązań proekologicznych: trwałością. Trwałość ta opiera się nie tylko na trwałości technologicznej opierającej się na jakości użytych materiałów, ale też na trwałości idei projektowej opierającej się na rozwiązaniach uniwersalnych, ponadczasowych, nie bazujących na przejściowych trendach, nie atakujących mocnymi, szybko nudzącymi się fajerwerkami formalnymi itd. itp. Autor proponuje rozwiązania proste, logiczne i zasadne. Co ważne, to, co robi potrafi bardzo dobrze opisać, robi to z pełną świadomością i pewnością zasadności podjętych decyzji projektowych. Każde zaproponowane rozwiązanie ma swoje uzasadnienie, a przedstawione opisy są wyrazem wieloaspektowo przeprowadzonego procesu twórczego. Muszę zgłosić też małe zażalenie – nie wszystkie z opisanych w tekście rozwiązań znajdują odbicie w ilustrującej je dokumentacji fotograficznej, a szkoda, bo przykładowo, byłem bardzo ciekaw opisywanego przez Habilitanta rozwiązania ościeżnicy drzwi wewnętrznych w jednym z projektów, które opisywał. Wracając do wspomnianej przeze mnie pozornej prostoty przedstawionych rozwiązań – są one proste w obiorze, ale niekoniecznie w zamyśle. Inaczej mówiąc: sprawiają tylko wrażenie prostych. Widać w nich dużo wysiłku włożonego w umiejętną, subtelna grę formy całości i detalu. Sięgając po pierwszy z brzegu przykład apartamentu River Park w Poznaniu: subtelne rozsuniecie boku komody, odsunięcie płaszczyzny zabudowy tworzące wąską biblioteczkę, tapicerowane wezglowia otulające lewitującą ramę łóżka i jego relacja z elementami oświetleniowymi, czy zabudowa domowego biura z niematerialnie cienkimi aluminiowymi półkami biblioteki wspartymi na niczym mimochodem wstawionych pionowych wspornikach i połączone z nią przesuwne biurko... można długo wymieniać. Czy cały pawilon sprzedażowy osiedla Cavallia, z trafnymi, nie dosłownymi odniesieniami osadzającymi go w kontekście zastanej historycznej architektury. Te projekty zachęcają do studiowania, bo pełne są tego typu działań. W mojej opinii ta właśnie pozorna prostota proponowanych rozwiązań cechuje dobrego, poszukującego projektanta.

Konkluzja

Stwierdzam, że Pan dr inż. arch. Tomasz Piwiński jest aktywnym projektantem, śmiało konfrontującym swoje działania kreacyjne z otoczeniem, podejmującym szeroki zakres tematyczny opracowań projektowych. To jednocześnie rzetelny dydaktyk i sprawny organizator. Jego działania projektowe i artystyczne, które przyszło mi prześledzić w przedstawionej mi dokumentacji stanowią przykład świadomie ukierunkowanego rozwoju własnego, dającego wymierne efekty praktyczne. Tego właśnie należy wymagać od twórcy i osoby działającej jednocześnie w środowisku akademickim.

Po przeanalizowaniu przedstawionych mi materiałów stwierdzam, że dr inż. arch. Tomasz Piwiński spełnia wszystkie wymagania określone w art. 221 ust. 5 Ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (tj. Dz. U. z 2018 r. poz. 1668 ze zm.).

W związku z powyższym popieram wniosek o nadanie stopnia doktora habilitowanego dr. inż. arch. Tomaszowi Piwińskiemu.

prof. dr hab. Marek Błażucki